

ผลของกิจกรรมกลุ่มล้มพันธ์กับการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา พยาบาลรามาธิบดี

ลักษณ์ มีนะนันท์ * ค.บ., กศ.น. (การแนะนำ) พเยาว์ พูลเจริญ * ค.บ., กศ.น. (การแนะนำ)
เพียรดี เปี่ยมนงคล * ค.บ., กศ.น. (การแนะนำ)

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนักศึกษาการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ของโรงพยาบาลรามาธิบดี ก่อนและหลังรับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเรียนรู้สู่ความสำเร็จในรูปแบบกิจกรรมกลุ่มล้มพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลของโรงพยาบาลรามาธิบดี ที่เริ่มเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 90 คน ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มล้มพันธ์เป็นเวลา 8 ชั่วโมง และภายหลังสิ้นสุดการอบรมให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบประเมินลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น การสื่อสาร มุขย์ล้มพันธ์ และความร่วมมือในการทำงาน ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์ อัลตราแบบครอนบาก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมก่อนเข้ารับการอบรมในระดับปานกลาง ภายหลังการอบรมนักศึกษามีการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และมุขย์ล้มพันธ์ตามลำดับ รามาธิบดีพยาบาลสาร 2545; 8(1):3-12.

คำสำคัญ : กลุ่มล้มพันธ์ การทำงานเป็นทีม นักศึกษาพยาบาล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาล เป็นการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้ร่วมงานหลายสาขา วิชาชีพในการดูแลช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการที่เรียกว่า 'ทีมสุขภาพ' ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของโรงพยาบาลรามาธิบดี นักศึกษา

พยาบาลจะได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมเมื่อเริ่มเข้าฝึกหักษณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 โดยนักศึกษาจะนำความรู้จากการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐานการพยาบาลเนื่องด้วยภาคฤดูร้อนและการฝึกปฏิบัติจากห้องปฏิบัติการมาให้การพยาบาลผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย ต่อมาในชั้นปีที่ 3 และปี 4 นักศึกษาจะเข้าห้องปฏิบัติการและห้องทดลองเพิ่มเติม

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ลักษณะของนักศึกษา

จะได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยและในชุมชนทั้งในและนอกสถาบัน² ซึ่งนักศึกษาจะต้องสามารถนำความรู้มาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องและประสานงานกับบุคลากรในทีม

สุขภาพได้เป็นอย่างดี ได้มีการศึกษาปัญหาด้านต่างๆ ของนักศึกษาในโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี พบร่วมนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีปัญหาในการปรับตัวที่ส่งผลต่อคะแนนการเรียนมากกว่าทุกชั้นปี เพราะมีการเรียนหนักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเรียนหนักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การพยาบาลมากกว่าชั้นปีอื่นๆ และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความวิตกกังวลในการเข้าฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4⁴ ดังนั้นหากนักศึกษาได้เรียนรู้หลักในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการทำงานเป็นทีมตั้งแต่เริ่มเข้าฝึกปฏิบัติงาน

บนหอผู้ป่วยจะช่วยสร้างเสริมศักยภาพในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการเป็นผู้นำและเป็นผู้ร่วมงานที่ดี ความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และร่วมมือประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องได้ทุกระดับ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวิชาชีพการพยาบาล² ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ด้วยตัวและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของวิชาชีพการพยาบาลในอนาคตได้อีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวโครงการแนะนำวิชาชีพการพยาบาลภาควิชาพยาบาลศาสตร์และคณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเรียนรู้สู่ความสำเร็จโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมให้แก่นักศึกษาเพื่อ

ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมและนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการอบรมด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ธรรมชาติของมนุษย์มีการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาบันทึกตั้งแต่ปฐมวัยจนปัจจุบันวัย มีการท่องเที่ยวกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียน การสอน และการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจในชีวิตและการทำงาน สำหรับวิชาชีพการพยาบาลพยาบาลมีบทบาทในการดูแลผู้ใช้บริการทางสุขภาพในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการดูแล รักษาพยาบาล การพื้นฟูสภาพและการดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดี โดยมีการทำงานร่วมกับบุคลากรในวิชาชีพอื่นๆ เรียกว่าทีมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ พยาบาล โภชนากร เภสัชกร นัก

กายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพ¹⁵ ดันนี้นอกจาก พยายานาจจะต้องมีความรู้และทักษะความสามารถ ในวิชาชีพแล้ว จะต้องมีแนวคิดและทักษะในการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพและเข้าใจลักษณะ กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ ภาระการเป็นผู้นำ การ เป็นสมาชิกในทีม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ¹⁶ มี คุณธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อ ให้ผู้รับบริการและครอบครัวได้รับการดูแลทุกด้าน เป็นอย่างดี ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ส่วนมีความเห็น วาบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือการบริการที่มีคุณภาพ รวม ทั้งลดค่าใช้จ่ายของผู้ให้และผู้รับบริการได้ หาก บุคลากรได้รับการเตรียมตัวในการทำงานจะช่วยให้ ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจและถably ใจ องค์กร หรือสถาบันต่างๆ จึงมีการจัดอบรมบุคลากรให้ เรียนรู้การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมี ความสุข ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มซึ่งแบ่งออก เป็นหลายประเภทเช่นอยู่กับวัฒนธรรม วิธีการ ที่นิยมคือกลุ่มสัมพันธ์หรือกระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics or Group process) ซึ่งเป็นแนวคิด ของ เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และ นักจิตวิทยาสังคมช่าวเยอรมันที่ศึกษาพฤติกรรม ของคนในกลุ่ม บรรยายการของกลุ่มและความเป็น ผู้นำแบบต่างๆ ต่อมาได้สร้างทฤษฎีสานานี้และ ใช้คำว่าพลังกลุ่ม (Group dynamics) ในการ กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์

หมายถึง เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ของกลุ่มคนที่มีผลกระทำต่อกันและกัน โดยเฉพาะ ในสถานการณ์ที่ต้องทำงานร่วมกันบนส่วนกระบวนการ การกลุ่ม หมายถึงกระบวนการที่ขั้นตอน และ ปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ดังนั้นหาก บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกลุ่มสัมพันธ์อย่างดี แล้ว ย่อมแสดงพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยให้กลุ่ม เกิดกระบวนการที่ดีในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จัดได้หลายวิธี เช่น เกม การแสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง ละครบ กลุ่มย่อย การประชุมกลุ่ม การสังเกต¹⁷ กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์จึงเป็นกิจกรรมที่มีผลทางด้านจิตวิทยา ในการพัฒนาการทำงานของบุคคล เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และปรับปรุงการทำงานของกลุ่ม ส่ง ผลให้เกิดผลผลิตหรืองานที่มีประสิทธิภาพ ได้มี การศึกษาพบว่า กิจกรรมกลุ่มส่งผลให้นักศึกษามี การปรับตัวในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่าการ ได้รับชื่อสนเทคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01¹⁸ การ จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ร่วมกับการให้คำปรึกษา ส่งผลในการปรับบุคลิกภาพโดยคะแนนบุคลิกภาพ แบบหัวใจในสภาวะอารมณ์ลดลง อย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ .01¹⁹ และมีพัฒนาทักษะทางสังคม ในด้านต่างๆ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²⁰ อย่างไรก็ตามไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์กับนักศึกษาพยาบาลในด้านการทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีมซึ่งเป็นระบบ การทำงานของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยมา

ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีตี

ตั้งแต่ในอดีต¹ และในปัจจุบันเมื่อมีการปฏิรูประบบสุขภาพพยาบาลจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเป็นหัวหน้าทีมในการพัฒนาสุขภาพ¹² คณะผู้วิจัยซึ่งได้มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการกลุ่มสัมพันธ์มาแล้วจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย ศึกษาแบบทดลองเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 90 คน ที่เข้ารับการอบรมด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ ในเดือนกรกฎาคม 2541 ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น. รวมเวลา 8 ชั่วโมง ที่โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินการทำงานเป็นทีมในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสร้างโดยคณะผู้วิจัยซึ่งได้ศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม และการทำงานเป็นทีม จากนั้นนำมากำหนดเป็นรายการข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

- แบบประเมินความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ก่อน -

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มี 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา โรงเรียนในระดับมัธยมปลาย ลำดับการเลือกเรียนวิชาการพยาบาล คะแนนเฉลี่ย การศึกษาและอาชีพของบิดา มารดา
- แบบประเมินความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ในด้านความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และความร่วมมือในการทำงานจำนวน 24 ข้อ ใช้มาตรวัดค่าแบบลิเกิต 5 อันดับเริ่มจากความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้น้อย เท่ากับ 2 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ปานกลางเท่ากับ 3 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้มาก เท่ากับ 4 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน ตรวจหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ .89

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 10 กิจกรรม การดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 - ขั้นที่ 1 แจ้งให้นักศึกษาทราบวันเวลา และวัตถุประสงค์ของการอบรม และลักษณะการจัดอบรมให้นักศึกษาทราบก่อนโดยการแจ้งในชั้นเรียน และติดประกาศให้ทราบล่วงหน้า
 - ขั้นที่ 2 วางแผนการจัดกิจกรรมในการอบรมตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ ให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม

ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี

ตั้งแต่ในอดีต⁶ และในปัจจุบันเมื่อมีการปฏิรูประบบสุขภาพพยาบาลจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเป็นหัวหน้าทีมในการพัฒนาสุขภาพ¹² คณะผู้วิจัยซึ่งได้มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการกลุ่มสัมพันธ์มาแล้วเจิงสนิใจที่จะศึกษาผลของการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาต่อไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 90 คน ที่เข้ารับการอบรมด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ ในเดือนกรกฎาคม 2541 ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น. รวมเวลา 8 ชั่วโมง ที่โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินการทำงานเป็นทีมในกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสร้างโดยคณะผู้วิจัยซึ่งได้ศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม และการทำงานเป็นทีม จากนั้นนำมากำหนดเป็นรายการข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

- แบบประเมินความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ก่อน -

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มี 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา โรงเรียนในระดับมัธยมปลาย ลำดับการเลือกเรียนวิชาการพยาบาล คะแนนเฉลี่ย การศึกษาและอาชีพของบิดา มารดา
- แบบประเมินความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ในด้านความเข้าใจต่อตนของและผู้อื่น การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และความร่วมมือในการทำงานจำนวน 24 ข้อ ใช้มาตรวัดค่าแบบลิเกิต 5 อันดับ เริ่มจากความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้น้อย เท่ากับ 2 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ปานกลางเท่ากับ 3 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้มาก เท่ากับ 4 คะแนน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมการเรียนรู้มากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน ตรวจหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ .89

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 10 กิจกรรม การดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 - ขั้นที่ 1 แจ้งให้นักศึกษาทราบวันเวลา และวัตถุประสงค์ของการอบรม และลักษณะการจัดอบรมให้นักศึกษาทราบก่อนโดยการแจ้งในชั้นเรียน และติดประกาศให้ทราบล่วงหน้า
 - ขั้นที่ 2 วางแผนการจัดกิจกรรมในการอบรมตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

ผลของกิจกรรมกู้น้ำพันธุ์กับการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพ

ตารางที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว (n=90)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ			3.00-4.00	17	18.9
18 ปี	2	2.2	การศึกษาของบิดา		
19 ปี	14	15.6	ประถมศึกษา	49	54.4
20 ปี	43	47.8	มัธยมศึกษา	17	18.9
21 ปี	30	33.3	อุดมศึกษา (ปริญญาตรีขึ้นไป)	16	17.8
22 ปี	1	1.1	อื่นๆ	8	8.9
ศาสนา			การศึกษาของมารดา		
พุทธ	89	98.9	ประถมศึกษา	60	66.7
คริสต์	-	-	มัธยมศึกษา	13	14.4
อิสลาม	1	1.1	อุดมศึกษา (ปริญญาตรีขึ้นไป)	9	10.0
ภูมิลำเนา			อื่นๆ	8	8.9
กรุงเทพฯ	12	13.1	อาชีพของบิดา		
ปริมณฑล	9	10.0	เกษตรกร	31	34.4
ต่างจังหวัด	69	76.7	ค้าขาย	14	15.6
สถานศึกษาระดับมัธยมปลาย			รับจ้าง	8	8.9
กรุงเทพฯ	19	21.1	รับราชการ	20	22.2
ต่างจังหวัด	71	78.9	ธุรกิจ	5	5.6
ล้ำดับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล			อื่นๆ	12	13.3
ล้ำดับที่ 1	12	13.3	อาชีพของมารดา		
ล้ำดับที่ 2	21	23.3	เกษตรกร	32	35.6
ล้ำดับที่ 3	29	32.2	ค้าขาย	19	21.1
ล้ำดับที่ 4	28	31.1	รับจ้าง	13	14.4
คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-ปีที่ 2			รับราชการ	10	11.1
2.00-2.49	30	33.3	ธุรกิจ	3	3.3
2.50-2.99	43	47.8	อื่นๆ	13	14.4

ด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ (ด้านความร่วมมือในการทำงาน พบร่วมมือ ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน โดยในด้านความร่วมมือในการทำงานสูงที่สุด มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาเป็นด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งใกล้เคียงกับด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (ตารางที่ 2)

ลักษณ์ มีนะนันท์ และคณะ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย การเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ก่อนและหลังการอบรมฯในด้านความความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ ด้านความร่วมมือในการทำงาน

พฤติกรรมการเรียนรู้	ชั้นเรียนทั้งหมด	ก่อนการอบรม		หลังการอบรม	
		M	SD	M	SD
ด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น		3.20	0.38	4.01	0.39
ด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์		3.18	0.42	4.00	0.41
ด้านความร่วมมือในการทำงาน		3.24	0.41	4.11	0.38

* $p < .001$

อภิรายผล

การศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี พบว่านักศึกษามีการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมก่อนเข้ารับการอบรมในระดับปานกลาง และภายหลังการอบรมนักศึกษามีการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $.001$ โดยมีพัฒนาการเรียนรู้ด้านความร่วมมือในการทำงานมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ในระดับใกล้เคียงกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์ที่พบว่าภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษามีพัฒนาการทางสังคมในด้านต่างๆ ได้แก่ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน การรับรู้ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น¹¹ และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า

กระบวนการกลุ่มมีส่วนช่วยในการทำงานเป็นทีมอย่างยิ่งในด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพ และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม^{6,13} นอกจากนี้การที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในชั้นปีที่ 1-2 และได้ผ่านการเขียนฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในชั้นปีที่ 2 ประกอบกับได้เข้าร่วมกิจกรรม "พี่เล่าให้ฟัง" ซึ่งข้อมูลบางส่วนเป็นการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย จึงมีผลให้นักศึกษามีการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากที่สุด สำหรับการเรียนรู้ในด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นเป็นพัฒนาการที่บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มุ่งให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงที่เปรียบเสมือนการจะสะสมท่อนให้เห็นภาพของตนเองทุกๆ ด้าน ทำให้นักศึกษาเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องโดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้อื่นชี้แจงและมีความเข้าใจในบุคคลอื่นด้วยการทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา¹⁴ และ

ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลช่วงเรียนคึกคัก

สอดคล้องกับการศึกษาของนิตยา เชียงทอง¹⁵ และ จรินพร อินทวิศวัล¹⁶ ที่พบว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการในการยอมรับตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ที่จะรับรู้ตัวเองและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้จะช่วยให้รู้จักผู้อื่นได้ดีขึ้นซึ่งจะช่วยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยอย่างราบรื่น¹⁷ ส่วนในด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ ที่พบว่ามีมากขึ้นภายหลังได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ แสดงถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดมย์เดช ติยะบุตร¹⁸ ที่พบว่า นักเรียนมีมนุษย์สัมพันธ์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มนี้มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีมในด้านต่างๆ ได้แก่ พัฒนาการเรียนรู้ด้านความร่วมมือในการทำงาน ด้านความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นหลักการที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การบริหาร

การพัฒนาจิตวิญญาณ เป็นต้น

2. ควรนำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการประนีเกคนักศึกษาที่เข้าใหม่เพื่อสร้างเสริมการมีมนุษย์สัมพันธ์

3. ควรใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลิกภาพ การสื่อสาร ความมั่นใจในการแสดงออก

4. ควรศึกษาการทำงานเป็นทีมด้วยวิธีการฝึกความไวในการรับรู้ (Sensitivity training) ร่วมกับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการทำงานเป็นทีม

5. ควรศึกษาต่อเนื่องภายหลังการอบรม 6 และ 12 เดือน เพื่อตรวจสอบความคงทนของ การพัฒนา ที่จะทำให้เกิดนิสัยที่ดีและนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่ทางอาชีพ ตลอดจนในกิจติกรรมประจำ

แนะนำ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร. สมจิต ทนูเจริญกุล ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขผลการเขียนรายงานการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์เพื่อใช้กันนี้ ฉันพันธ์อุกนธรรมที่

เอกสารอ้างอิง

- สุปานี เสนอดีสัย, บรรณาธิการ. การพยาบาลพื้นฐาน: แนวคิดและการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัทจุฬาลงกรณ์, 2543.
- ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ บัณฑิต. ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี, 2530.
- พิมพา สมพงษ์ และคณะ. การศึกษาปัญหาของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดี. ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523.
- เพียรตี เปี่ยมมงคล. การศึกษานิเวศน์แห่งคน ความวิถีกัจล์ในการฝึกปฏิบัติงานบนห้องผู้ป่วยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี. วิทยานิพนธ์การศึกษานิเวศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิทยาลัยนานาชาติ ประจำปี 2527.
- สมคิด รักษาสัตย์. พยาบาลกับการทำงานเป็นทีม. ใน พระจันทร์ สุวรรณชาติ, บรรณาธิการ. ประสบการณ์ วิชาชีพการพยาบาล หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2533:285-350.
- Anderson, Linda K. Teams: Group Process, success, and barriers. *Journal of nursing administration*. 1993; 23:15-19.
- ถอย หุ่งกร. แนะนำวิชาชีพการพยาบาล. ม.ป.ก. 2529.
- พิศนา แรมมนี และคณะ. ก้าวสู่สัมมั่นชั้น: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: บูรพาคลินิกพิมพ์, 2522.
- วรรณพร ใจกลางสุกัญญาภุค. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมมั่นสภาพกับเพื่อนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี วชิร: กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษานิเวศน์ สาขาจิตวิทยาการແນະນວ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิทยาลัยนานาชาติ ประจำปี 2538.
- พันพור พันมวัน ณ อุณหยา. การศึกษาทดลองปรับบุคลิกภาพแบบหวนไหวในสภาวะอารมณ์ของบุคคล. ปริญญาตรี โดยกิจกรรมกลุ่ม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาลักษณะ, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.
- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์. ผลของการสอนสัมมั่นชั้นที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการແນະນວ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540.
- สมจิต หนองจอก. บทบาทของนักศึกษา. การปฏิรูประบบสุขภาพ: โอกาสทางของวิชาชีพการพยาบาล. รวมชิบค์พยาบาลสาร. 2543; 6:181-2.
- Peterson, R. Building a mission for quality care. *Journal of Neuroscience Nursing*. 1999; 31:363-5.
- ศมเพชร จัต្តศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการແນະນວและจิตวิทยาการศึกษานิเวศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิทยาลัยนานาชาติ ประจำปี 2530.
- นิตยา เชียงทอง. ผลของการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษานิเวศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ ประจำปี 2526.
- จรินพร อินทุวิศาลกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ส่งเสริมฯและฝึกอาชีพภาคกลาง. วิทยานิพนธ์การศึกษานิเวศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิทยาลัยนานาชาติ ประจำปี 2533.
- ศรีพร ตันติพูลวินัย. การพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพงาน. รวมชิบค์พยาบาลสาร 2538; 3:91-5.
- อุดมย์เดช ติยะบุตร. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษานิเวศน์ มหาวิทยาลัยเกรียง, 2534.

The effect of group process on developing team work of nursing student at Ramathibodi School of Nursing

Lexanee Menant.* B.Ed. (Nursing) M.Ed.(Guidance)

Payao Poolcharoen.*B.Ed. (Nursing) M.Ed.(Guidance)

Piandee Paemmongkol.*B.Ed. (Nursing) M.Ed.(Guidance)

Abstract: The purpose of this study were to determine the effects of group process on developing team work before and after workshop. The sample consisted of 90 third year students attending Ramathibodi School of Nursing during first semester in accademic year 1998. The sample group participate in workshop on group process for 8 hours. The instruments used in study were; 1) Program on training group process. 2) measurement on team work which consisted of: self understanding and group acceptance, communication and human relationship, cooperation. Reliability test of measurement on team work by using alpha coefficient was 0.89. Students answered the team work questionnaire before and after workshop on the same day. The result of this study revealed that the mean score on team work after finishing the workshop was significantly higher than that obtained before workshop in both total scale and in each dimension on cooperation, self understanding and group acceptance, communication and human relationship. Rama Nurs J 2002; 8(1):3-12.

Keywords : Group process, team work, nursing students

*Assistant Professor, Department of Nursing Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University.